

65
PL

FACTS

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

ISSN 1725-7077

Twoje prawo do bezpiecznej i zdrowej pracy – zalecenia dla młodzieży

Jeśli w pracy przydarzy Ci się wypadek lub poniesiesz uszczerbek na zdrowiu, konsekwencje możesz odczuwać do końca życia, a to nie są żarty. W niniejszym biuletynie przedstawiono informacje na temat Twoich praw i obowiązków. W oddzielnym biuletynie omówiono zagrożenia, których należy się wystrzeżać.

O co tyle hałasu?

Ze statystyk europejskich wynika, że wskaźnik urazów odnoszonych w pracy przez osoby w wieku 18–24 lat jest o 50% wyższy niż w jakiegokolwiek innej kategorii wiekowej pracowników. Co roku setki tysięcy młodych ludzi w Europie odnosi urazy lub ma problemy ze zdrowiem w związku z pracą. Prawdziwą tragedią jest fakt, że część z nich traci życie, a niektórym nie udaje się nawet przetrwać pierwszego dnia w pracy. Inne choroby zawodowe i dolegliwości, np. nowotwory, problemy z kręgosłupem czy utrata słuchu, rozwijają się z czasem. Większości tych tragedii można zapobiec.

Jako młody pracownik rozpoczynający pracę możesz być bardziej narażony na ryzyko, jeśli nie osiągnąłeś jeszcze pełnej dojrzałości fizycznej lub psychicznej; a jeśli nie ukończyłeś jeszcze 18 lat, prawo zabrania Ci wykonywania niektórych niebezpiecznych prac.

Ponadto dopiero zaczynasz pracę, jesteś nowy w miejscu pracy, nie masz doświadczenia ani świadomości zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa, jakie mogą występować w miejscu pracy, a także tego, co Twój pracodawca i Ty sam powinniście w związku z tymi zagrożeniami zrobić. Umiejętność rozpoznania potencjalnych zagrożeń i bezpieczna praca wymagają zdrowego rozsądku, a także zmysłu obserwacji, przeszkolenia i doświadczenia. Masz prawo zadawać pytania dotyczące rzeczy, które wydają Ci się niebezpieczne, lecz może brakować Ci pewności siebie, aby się odezwać, lub będziesz wolał się dostosować, chcąc udowodnić swojemu pracodawcy i kolegom w pracy, że jesteś zaangażowany i się nie boisz.

To tylko statystyka?

Siedemnastolatka pracująca w piekarni w czasie wakacji straciła część palca w maszynie piekarniczej. Pracowała zaledwie od godziny, gdy maszyna wciągnęła jej dłoń. Awaria zabezpieczenia była wcześniej zgłoszona, lecz nie wykonywano rutynowych konserwacji. Dziewczyna nie została przeszkolona w obsłudze maszyny, a jej przełożony nie zdawał sobie sprawy, że pracowała ona właśnie przy tej maszynie.

Osiemnastolatek pracujący na budowie zmarł w wyniku doznanych obrażeń, kiedy dźwig upuścił na niego z wysokości 5 metrów przenoszony ładunek o wadze 750 kg. Młodzi pracownicy nie zostali właściwie przydzieleni do pracy, nie przeszli odpowiedniego przeszkolenia, a firma nie dbała o stosowanie procedur BHP.

Istotne sprawy

Bezpieczeństwo i zdrowie to nie tylko masa głupich i nudnych przepisów. Tu chodzi o zapewnienie bezpieczeństwa i zdrowia dziś, a także ochronę Twojego zdrowia w przyszłości, tak abyś mógł w pełni cieszyć się życiem. Nie powinieneś być zmuszony do narażania swojego życia i zdrowia w miejscu pracy.

Musisz wiedzieć nie tylko, w jaki sposób samemu być bezpiecznym, lecz również jak pracować bez narażania kolegów. Pomyśl, jak byś się czuł, gdyby coś tragicznego przytrafiło się któremuś z kolegów z pracy z powodu czegoś, co zrobiłeś, nawet gdyby to nie była Twoja wina.

Dlatego musisz mieć wiedzę na temat bezpieczeństwa i zdrowia w pracy oraz tego, co Twój pracodawca powinien zrobić, aby Cię zabezpieczyć, i tego, co sam powinieneś zrobić oraz jakie przysługują Ci prawa.

Twój szef odpowiada za Twoje bezpieczeństwo

Każdy pracodawca ma prawny i moralny obowiązek Cię chronić. Musi zidentyfikować zagrożenia dla bezpieczeństwa i zdrowia występujące w miejscu pracy, ocenić ryzyko i zastosować środki zapobiegawcze. Zagrożeniem jest wszystko, co może spowodować chorobę lub uraz. Ryzyko to prawdopodobieństwo zaistnienia takiego zdarzenia. Większość wypadków wiąże się z błędną oceną ryzyka lub z niepodjęciem działań w celu jego kontrolowania. Kwestie te obejmują hałas, obchodzenie się z chemikaliami, dźwiganie, układanie przewodów, siedzenie całymi dniami przed ekranem komputera, a nawet zastraszanie przez zwierzchników lub współpracowników. Pracodawcy mają również obowiązek zapewnić określoną ochronę dla tych grup

pracowników (w tym młodocianych), które mogą być w szczególności narażone na ryzyko. Przykładowo, powinni zapewnić Ci pracę w granicach Twoich umiejętności i zapewnić odpowiedni jej nadzór.

Dodatkowa ochrona, jeśli nie ukończyłeś 18 lat

Jeśli nie ukończyłeś 18 lat, przysługuje Ci szczególna ochrona. Nie wolno Ci zwłaszcza wykonywać pracy, która:

- wykracza poza Twoje zdolności fizyczne lub psychiczne,
- naraża Cię na działanie toksycznych substancji,
- naraża Cię na działanie szkodliwego promieniowania,
- wiąże się z zagrożeniem zdrowia spowodowanym ekstremalnymi temperaturami, hałasem lub wibracjami,
- mogłaby spowodować wypadek w związku z faktem, że brakuje Ci doświadczenia, przeszkolenia lub dbałości o bezpieczeństwo.

Chyba że: jesteś w wieku, w którym nie obejmuje Cię już obowiązek szkolny, praca jest konieczna w celu zaliczenia szkolenia zawodowego, pracujesz pod nadzorem kompetentnego przełożonego, a Twój pracodawca może zagwarantować właściwą ochronę.

Biuletyn „Ochrona młodych osób w miejscu pracy” zawiera więcej szczegółów na temat ograniczeń dotyczących zadań, wieku oraz wymiaru czasu pracy w trakcie wakacji oraz pracy po szkole, istotnych, jeśli obejmuje Cię jeszcze obowiązek szkolny i otrzymałeś pozwolenie na wykonywanie pracy. Dokładne przepisy znajdziesz w ustawodawstwie krajowym.

Radź sobie – poznaj swoje prawa

Masz prawo:

- wiedzieć, jakie są potencjalne zagrożenia w Twoim miejscu pracy, co trzeba robić, aby pracować bezpiecznie, oraz jakie działania podjąć w razie wypadku lub awarii,
- bezpłatnie uzyskać informacje, instrukcje oraz przejść szkolenie ściśle dostosowane do Twojego stanowiska,
- bezpłatnie otrzymać potrzebne wyposażenie ochronne,

- uczestniczyć przez zadawanie pytań, być informowanym o niebezpiecznych praktykach oraz warunkach, odbywać konsultacje z pracodawcą we wszelkich kwestiach dotyczących bezpieczeństwa.

W razie jakichkolwiek wątpliwości na temat bezpieczeństwa któregoś aspektu Twojej pracy oraz zleczonych Ci zadań masz prawo i obowiązek przedstawić przełożonemu swoje obawy. Ponadto masz zawsze prawo odmówić wykonania niebezpiecznej pracy. Nie musisz robić czegoś niebezpiecznego tylko dlatego, że każe Ci to zrobić Twój szef, albo tylko dlatego, że wszyscy to robią.

Radź sobie – działaj odpowiedzialnie

Bezpieczeństwo to nie tylko sprawa Twojego pracodawcy, a praca to nie zabawa. Zgodnie z prawem musisz zadbać o siebie oraz o innych, a także współpracować z pracodawcą w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa. Przykładowo, musisz:

- przestrzegać wszelkich zasad oraz instrukcji bezpieczeństwa, postępować tak, jak się tego nauczyłeś podczas szkolenia, stosować wszelkie urządzenia zabezpieczające oraz środki ochrony osobistej, np. rękawice i maski, podczas obsługi urządzeń i maszyn; oraz
- informować przełożonego o wszelkich zagrożeniach zdrowia i bezpieczeństwa.

Uzyskiwanie pomocy

- Poinformuj szefa o problemie.
- Porozmawiaj z inspektorem BHP lub z przedstawicielem związków zawodowych, jeśli w Twoim zakładzie są takie osoby.
- Jeśli jest lekarz, pielęgniarka lub inna osoba na miejscu zajmująca się medycyną pracy, porozmawiaj z nimi. Jeśli idziesz po poradę do lekarza rodzinnego, powiedz mu, jaką pracę wykonujesz.
- Porozmawiaj z rodzicami.
- Porozmawiaj z nauczycielami, jeśli jeszcze się uczysz, lub poinformuj osoby zajmujące się praktykami zawodowymi/ pośrednictwem pracy.
- Porozmawiaj z osobą dorosłą, której ufasz.
- W razie potrzeby skontaktuj się z inspektoratem BHP/pracy i złóż skargę.

Zorientuj się

Materiały na temat młodych ludzi i bezpieczeństwa na stronie <http://ew2006.osha.eu.int/>; informacje o indywidualnych zagrożeniach i ryzyku w różnych miejscach pracy na stronie <http://osha.eu.int/>; źródła informacji to także krajowe instytucje związane z BHP, związki zawodowe oraz organizacje branżowe.

Więcej informacji o krajowym ustawodawstwie w zakresie prawa pracy: <http://www.ciop.pl/612.html>

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao
Tel. (34) 944 79 43 60, faks (34) 944 79 43 83
E-mail: information@osha.eu.int

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy. Powielanie jest dozwolone pod warunkiem podania źródła. Printed in Belgium, 2006.

